

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра педагогіки та психології факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Теоретико – методологічні проблеми
психології»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти**

**за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21.12.2023 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 20.12.2023 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 21.12.2023 № 11

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 14.12.2023 № 20)

Розробники:

професор кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук,
доцент факультету № 3 ХНУВС Харченко С.В.

Рецензенти:

1. начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету
НАНГУ, кандидат психологічних наук, доцент С.О. Ларіонов.
2. доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат
психологічних наук, доцент Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 5	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» другий (магістерський)	Навчальний курс 1 Семестр № 2 Види контролю: екзамен підсумковий контроль – екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		заочна форма навчання
Лекції – 24; (години)		Лекції – 10; (години)
Семінарські заняття – 22; (години)		Семінарські заняття – 8; (години)
Практичні заняття – _____ (години)		Практичні заняття – _____; (години)
Самостійна робота – 74; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Індивідуальні завдання:		Самостійна робота – 102; (години)
Реферати (тощо) – 1, семестр № 2		Індивідуальні завдання:
		Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
		Реферати – _____ 1, семестр № 2 _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Теоретико – методологічні проблеми психології**» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з системою знань про базові засади та структуру психологічної теорії, принципи й способи здобуття знань, які відображають психічну дійсність, а також система діяльності, пов'язана з обґрунтуванням програм, логіки, методів, оцінки якості дослідницької роботи.

Основним завданням вивчення дисципліни «**Теоретико – методологічні проблеми психології**» є підготувати висококваліфікованого психолога для Національної поліції, який інформований щодо базових категорій психології, сформулювати у здобувачів вищої освіти професійну спрямованість особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, юридична психологія, вікова психологія, психодіагностика.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної

дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати

- моральні та соціальні аспекти наукових досліджень;
- історичний огляд становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної методології;
- фундаментальні проблеми психології як науки, методологічні принципи психології, структури психологічних теорій, перспективи розвитку психології;
- найвідоміші теорій сучасної психології, про специфіку методології психології;
- структуру та функції методологічного знання;
- специфіку предмета дослідження психології;
- особливості законів та розуміння норми психології;
- принципи системного підходу в психології;
- основні методологічні підходи класичної, некласичної та постнекласичної психології.

вміти:

- проводити методологічного аналізу структури і специфіки психологічних теорій; вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета психології;
- порівнювати різні парадигми психології;
- встановлювати зв'язки в різних системах існування людини;
- аналізувати основні категорії психології;
- характеризувати сучасний стан розвитку психології;
- прогнозувати імовірний розвиток психології;
- генерувати нові ідеї з вирішення актуальних психологічних проблем;
- виявляти, ставити та вирішувати теоретичні проблеми психології;
- проводити методологічний аналіз структури і специфіки психологічних теорій.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК3.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК4.	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

	ЗК7	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
	ЗК9.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)	СК3.	Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
	СК4.	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
	СК5.	Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
	СК6.	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
	СК7.	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
	СК8.	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
	СК9.	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
	СК10.	Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Методологія, метод, методика.

Основні групи уявлень про методологію. Сучасне уявлення про методологію. Функції методології. Методологічні принципи. Основні складові методології.

Об'єкт та предмет психологічної науки. Специфіка предмета в психології. Співвідношення понять методологія, метод, методика.

Тема № 2. Методологічні основи практичної психології.

Рациональна та емпірична психологія. Практика і психологічна теорія.

Проблема закону в психології. Проблема норми в психології. Істина та критерії істини в психології.

Тема № 3. Основні категорії психології.

Поняття категорії. Категорія відображення. Категорія свідомості. Категорія діяльності. Категорія суб'єкта.

Категорія особистості. Проблема співвідношення свідомого й несвідомого в особистості. Проблема стійкості й мінливості особистості. Структура й динаміка особистості.

Кількісні і якісні зміни в розвитку психіки. Рушійні сили розвитку психічних процесів.

Тема № 4. Провідні наукові підходи в психології.

Структура та специфіка психологічних теорій. Системний підхід в психології. Методологічна криза в психології.

Тема № 5. Актуальні проблеми психології.

Проблема об'єктивного методу в психології. Планування та організація експерименту. Методи математичної статистики. Психофізична і психофізіологічна проблема в психології. Проблема одиниць аналізу психіки. Проблема біологічного та соціального.

Принцип активності в психології. Детермінізм як принцип у психології. Принцип розвитку в психології.

Тема № 6. Перспективи розвитку психологічної науки

Проблема зовнішньої й внутрішньої детермінації. Проблема співвідношення соціального й біологічного Співвідношення частини й цілого в психології. Співвідношення емпіричного й практичного в розвитку психологічної науки. Перспективи розвитку психології особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 5							
Тема № 1: <i>Методологія, метод, методика</i>	10	4	4			12	екзамен
Тема № 2: <i>Методологічні основи практичної психології</i>	22	4	4			12	
Тема № 3: <i>Основні категорії психології</i>	18	4	4			12	
Тема № 4: <i>Провідні наукові підходи в психології</i>	22	4	4			12	
Тема № 5: <i>Актуальні проблеми психології</i>	18	4	4			12	
Тема № 6: <i>Перспективи розвитку психологічної науки</i>		4	2			14	
Всього за семестр № 2:	120	24	22			74	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 5							
Тема № 1: <i>Методологія, метод, методика</i>	12	2	2			16	екзамен
Тема № 2: <i>Методологічні основи практичної психології</i>	24	2	2			16	
Тема № 3: <i>Основні категорії психології</i>	14	2	2			16	
Тема № 4: <i>Провідні наукові підходи в психології</i>	24	2	2			16	
Тема № 5: <i>Актуальні проблеми психології</i>	16	1	3			18	
Тема № 6: <i>Перспективи розвитку психологічної науки</i>		1	3			20	
Всього за семестр № 2:	120	10	8			102	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Методологія, метод, методика		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть функції науки 2. Опишіть відмінності між дескриптивною та нормативною методологією. 3. У чому полягає прогностична функція методології? 4. Дайте визначення світогляду 5. Розкрийте особливості філософського світогляду. 6. Яка різниця між методологією та філософією? 7. Які відмінності теорії від практики? 8. У чому полягає рефлексивна функція методологічного знання? 9. Назвіть та розкрийте особливості рівнів в структурі методології науки. 10. В чому полягає значення методології для психології? 11. Проаналізуйте відмінності між поняттями «методологія» та «метод». 		<p>1, 2, 4 (основна), 4 (допоміжна)</p>
Тема № 2: Методологічні основи практичної психології.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Раціональна та емпірична психологія. 2. Практика і психологічна теорія. 3. Проблема закону в психології. 4. Проблема норми в психології. 5. Істина та критерії істини в психології. 		<p>1, 2, 4 (основна), 6 (допоміжна)</p>
Тема № 3: Основні категорії психології.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Суб'єкт діяльності в роботах Брушлінського. 2. Проблема особистості в психології. 3. Категорія діяльності в психології. 4. Категорія спілкування в психології. 5. Поняття суб'єкта в психології. 6. Категорія свідомості в психології. 7. Категорія відбиття в психології. 		<p>3, 4 (основна), 1, 2, 5 (допоміжна)</p>
Тема № 4: Провідні наукові підходи в психології		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Системний підхід у психології. 2. Принципи системного підходу в психології 		<p>1, 2, 4 (основна), 1 -4 (допоміжна)</p>
Тема № 5: Актуальні проблеми психології		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Опишіть значення психофізіології для психологічної науки. 2. В чому полягають складнощі виділення одиниці аналізу психіки? 3. В чому полягає проблема біологічного та соціального в психології? 4. Назвіть ознаки особистості та її відмінності від індивіда. 		<p>4 (основна), 1-4 (допоміжна)</p>
Тема № 6: Перспективи розвитку психологічної науки		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективи розвитку психології перцептивних процесів. 2. Перспективи розвитку психології особистості. 		<p>1, 2, 4 (основна), 1 -4 (допоміжна)</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Концепція розвитку людського знання за О.Конттом.
2. Об'єкт та предмет психологічної науки.
3. Основні підходи до вирішення проблеми норми в психології.
4. Перспективи розвитку психології особистості.
5. Проблема зовнішньої й внутрішньої детермінації.
6. Проблема співвідношення соціального й біологічного.
7. Проблема співвідношення свідомого й несвідомого в особистості.
8. Проблема стійкості й мінливості особистості.
9. Категорія діяльності в психології.
10. Категорія спілкування в психології.
11. Поняття суб'єкта в психології.
12. Детермінізм як принцип у психології.
13. Принцип розвитку в психології.
14. Проблема закону в психології.
15. Проблема норми в психології.
16. Істина та критерії істини в психології.
17. Проблема використання в психології методів математики.
18. Категорія свідомості в психології.
19. Категорія відбиття в психології.
20. Становлення особистості як теоретико-методологічна проблема.
21. Кількісні і якісні зміни в розвитку психіки.
22. Рушійні сили розвитку психічних процесів.
23. Співвідношення частини й цілого в психології.
24. Індивідуальний й особистісний підходи.
25. Співвідношення емпіричного й практичного в розвитку психологічної науки.

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачено навчальним планом

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських занять та робота протягом семінарів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- описів індивідуальних відмінностей.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття про методології.
2. Розвиток уявлень про методологію психології.
3. Методологія, метод, методика.
4. Загальна структура методології психології.
5. Специфіка предмета в психології.
6. Методологічна криза в психології.
7. Проблема об'єктивного методу в психології.
8. Планування та організація експерименту. Методи математичної статистики.
9. Психофізична і психофізіологічна проблема в психології.
10. Проблема одиниць аналізу психіки.
11. Проблема об'єктивного методу в психології.
12. Планування та організація експерименту.
13. Методи математичної статистики.
14. Психофізична і психофізіологічна проблема в психології.
15. Проблема одиниць аналізу психіки.
16. Проблема біологічного та соціального в психіці.
17. Проблема особистості в психології.
18. Проблема зовнішньої й внутрішньої детермінації.
19. Проблема співвідношення соціального й біологічного.
20. Проблема співвідношення свідомого й несвідомого в особистості.
21. Проблема стійкості й мінливості особистості.
22. Структура й динаміка особистості.
23. Категорія діяльності в психології.
24. Категорія суб'єкта в психології.
25. Принцип активності в психології.
26. Детермінізм як принцип у психології.
27. Принцип розвитку в психології.
28. Проблема закону в психології.
29. Проблема норми в психології.
30. Істина та критерії істини в психології.
31. Проблема використання в психології методів математики.
32. Кількісні і якісні зміни в розвитку психіки.
33. Рушійні сили розвитку психічних процесів.
34. Співвідношення емпіричного й практичного в розвитку психологічної науки.
35. Системний підхід в психології.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, екзаменових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, екзамену), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, екзамену), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, екзамену).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Критерії оцінювання навчальної дисципліни		
Аудиторна робота	Самостійна та індивідуальна робота	Контроль
Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати за контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна:

1. Клименко В. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Київ : Ніка, 2013.
2. Ложкін Г. Проблема суб'єкта як теоретична основа професіоналізації особистості: Психологія праці. *Психологія і суспільство*. 2013. № 2 . С. 97–103.
3. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії / За заг.ред. В.О.Татенка. Київ : Либідь, 2016.
4. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. / М.С. Корольчук, Ю. Л. Трофімов, В. І. Осьодло та ін. 2008.
5. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення : наукова монографія. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2011.
6. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології ХХ століття: навч. посіб. К. : Либідь, 2013.
7. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/zahal_psy_lib/144_Metodolohichni_ta_teoret_uchni_problemy_psykholohiyi.pdf
8. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій. Х. : НУЦЗУ, 2016.

Допоміжна

1. Максименко С. Теоретико–методологічні проблеми психології особистості. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*, 2019, №7. С. 3-18.
2. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навчальний посібник для слухачів та студентів вищих навчальних закладів / Корольчук М.С. и др. К.: Ніка-Центр, 2018.
3. Методологія конкретних психологічних досліджень: погляд Одеської наукової школи психології: Монографія. Том І. / [колектив авторів] /за заг.ред. акад. Вісковатової Т.П., Луньова В.Є. Одеса: кафедра ДСП ОНУ імені І.І. Мечникова, Донецьк: Норд-прес. –2012.
4. Носенко Е.Л. , Аршава І.Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології. : психологія особистості: підручник для студентів вищих навчальних закладів// Під редакцією академіка АПН України С. Д. Максименка, Дніпропетровськ: ДНУ, 2014.
5. Теоретичні і методологічні проблеми психології : комплекс навчально-методичного забезпечення для підготовки аспірантів за спеціальністю 053 «Психологія» / Укл. : С. Ю. Гуцол. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016.
6. Семиченко В.А. Теоретико-методологічні проблеми сучасної психології. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2016, № 7.

7. Смульсон М. Л. Категорія розвитку в сучасній психології. *Технології розвитку інтелекту*. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tri_2013_4_3.pdf 8.
8. Татенко В.О. Сучасна психологія про душу, дух і, звичайно, про психіку. *Соціальна психологія*. 2018, № 4. С. 3-16.
9. Філіпенко А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К.: Акдемвидав, 2015.
10. Чмиленко Ф.О., Жук Л.П.. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2014.